

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Udrag fra Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, III. Bind

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, III. Bind", i Paludan-Müller, Fr.: *Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, III. Bind*, udg. af CARL S. PETERSEN, 1909, s. 398. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-paludanm03-shoot-idm140319424349584/facsimile.pdf> (tilgået 22. juli 2024)

Anvendt udgave: Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, III. Bind

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

byrdelsen af Livsnydelsen behøver at følge en saa trostesløs Klage og en saa stærk Paakaldelse af den Magt, der udvisker alt det oplevede og kun lader den evige Glæmsels Ro tilbage. Digteren synes selv at have taget sit Parti; men hviledes nu det Parti er, som han tager, og med hvor stor eller liden Ret han underkender Livet og anerkjender Døden: saa meget er vist, at Poesier her kommer til sin Ret. Billedet paa Billedet oprulles, Strofe paa Strofe bygges ud af det Materiale, der er uforgængeligt. Den gamle Digter lever sin „Amor og Psyche“ om Ijjen. Tønen er uforfalsket, Klängen er ren. Tidens Brøst og et dramatisk Følgebrev har ikke bragt Instrumentet til at skurre. Man lytte kun efter:

Som et Barn ved Brystet lagt,
Livets Næring kun han sødsed,
Med en Tillid ubegrænset,
GIVEN HEN I DØDENS MAGT.
Og som Vogter hos ham sad,
Støttende med Haanden Kinden,
Tavs og stille Døds gudinden,
Trofast, moderlig og glad.²

Nær og Fjern 1874, No. 127: „Der ligger nogle af Evigheds Harmonier gjennem dette skønne Digt“. — H. P. Holst: For Romantik og Historie, 13de Bind (1874) Side 554—55: „Selv om der slet ikke var andre Julemærker, vilde det Liv, der nu igjen rører sig i Bogverdenen, være tilstrækkeligt til at minde os om, at Julen er i Anmarch. Det er i sin Orden at vi i denne Revue begynder med Paludan-Müller — à tout Seigneur tout honneur! Hans „Adonis“ er et admærket smukt Arbejde, der i alt Væsentligt slutter sig til hans tidligere mythologiske Digte. Naar dette Digt er kortere, altså kort for Nattids-Læsere, der ikke ere vant til at see saadanne Tanker og saadanne Rhythmer sammensmeltet i en Enhed, saa er Grunden heldigvis ikke den, at han nu mangler denne Begeistring de longue haleine, som aldrig svigtede ham i hans Ungdom. „Adonis“ er vel ikke noget særdeles rigt Stof, men hans Ungdom og Skjønhed, Venus, der i sin Forelskelse glemmer at pynte sig for med opkiltret Klædebon at følge ham paa Jagten, Kampen med Vildsvinet, hans Død, Venus's Sorg og Forvivelse, Rosens og Anemone's Fødsel ere dog Motiver, der nok maatte kunne friste en Digter som Paludan-Müller; men naar han ikke har grebet disse Motiver, saa er det sagtens for ikke at concurrece med sig selv, og fordi han under Udarbejdelsen maaske har følt, at Endymion (i hans „Venus“) og Adonis allerede i Forveien have Lighedspunkter nok. Nu har han indskrænket sig til at give en Slags Epilog til Adonis' Liv, men en Epilog, der er saa sødel og ophøiet, at den maatte bringe ethvert Digt, der gik foran, i Forglemmelse.“ — Det nittende Aarhundrede, udg. af Georg og Edvard Brandes, 1874/75, Side 390—91 (af Red.): „Hvilken Læser vil kunne forsones sig med det hæslelige røde Omslag om Paludan-Müllers „Adonis“ og med det gråttune, urene Papir, hvorpaa dette lille fine Digt er trykt! Det forekommer os, at naar man har den Ære at udgive Fr. Paludan-Müllers Poesier, bør man sørge for, at de komme Publikum i Hænde i den smukkeste Udstræelse, der kan tilvejebringes. „Adonis“ hører i Aand og Ide nøje hen til den Cyklus af mythologiske Digte, der i Paludan-Müllers Digterliv gik forud for „Adam Homo“: en rent kedensk Livsanskuelse er i disse Poesier udtalt med en ganske ejendommelig Romantik. Duden forherliges som Grøskerne forherligede den i Genien med den omvendte Pækkel. I „Tibben“ var Nydelseslivet hos Aurora skildret som saa tomt for den Udkaarne, at han fra det længtes ned til Jordens Uro og Plage, her er det ikke mod Virksomhed, men mod den evige Glæmsels Hvile og mod den evige Betragtningens Døgnane, at Venus's Yndling Adonis higer fra Gudindens Favn. Sjældent har Livstræthedens Løpgeel efter Fred fundet et skønnere Udtryk end i Slutningen af dette

smukke lille Digt. Sjældent er den stille Lykke, Kontemplationen skænker, byprist med ædlere Inderlighed. Denne Apoteose af Døden har en Svane-sangs Rimbød." — Svensk tidsskrift för politik, ekonomi och literatur, 1875, Side 329—28 (af C. R. N[ylom]): „Vi möta bland [dessa års danska] författarne en veteran, som, efter att ha förvärfvat sig välgrundaet skalderykte ej blott inom sitt eget land, utan äfven hos oss och i hela Europa, ämnar på sin ålders dagar återvända till sin ungdomskärlek, i det han behandlar ett mytologiskt ämne. Sedan Paludan-Müller besjungen Amors och Psyche, Venus, Apollo och Dryaden, Thiton och Aurora, har han nu vänt till sig Adonis, den undersköna grekiske ynglingen, hvars förtidiga död för den antika föreställningen var en sinnebild för den jubelfyllda, men kortvariga våren. Vid genomläsningen af dessa väl sagda, men objektivi hållna och något kyliga samt derjemte af en egendomlig melankoli genomträngda strofer föres tanken ovilkorligen tillbaka till en annan behandling af samma ämne, nämligen Shakespeares. Är demnes framställning af Venus och Adonis med sin förädlade sinlighet och sin brännande ärgglöd att likna vid en målning af någon bland de store venetianerna, så kan Paludan-Müllers ålderdomsdikt närmast jämföras med en reliefframställning af ämnet i grekisk renaissancesstil, — fint och ädelt, men magert och tunnt, samt utan den egendommiga lifsfülhet, som äfven den antika idealframställningen medgar, och som i så öfversvallande mått finnes hos Shakespeare. En siffre motsats kan icke tänkas; men de behandla också olika delar af sagan, ty medan Shakespeare framställer Venus' kärlek till den hänförande ynglingen och hennes sorg öfver hans död, är det hos Paludan-Müller hans nedstigande till dödens boningar, som utgör ämnet, och vi se honom sist, då han hemfallit åt stöthetsgudinnans rival, Proserpina, och druckit en bägere af Lethes vatten, försjunka i evighetens ro, ett stilla föremål för hennes kärleksfulla betraktande." — The Academy, Vol. 6 (1874), Side 553 (af Edmund W. Gosse): „Adonis differs from Tiderne skifte as much as a sonnet of Shakespeare's differs from the Comedy of Errors. It is a short poem of less than fifty stanzas in the manner of the early mythological studies in which Paludan-Müller developed his poetic individuality in its purest and loveliest form. It belongs to the same class of his writings as Thiton and Amor og Psyche, though it is much slighter and more direct than these. . . . The boat of Charon passes in silence down the dark channel, roofed in with rocks, described by the poet in words that recall Mr. Stanhope's wonderful picture of this year. . . . Short as it is, this poem is a master-piece of melody and dignity, and we welcome it with delight as a sign that the master-hand of Frederik Paludan-Müller has not yet begun to tremble or to fail."

Side 315 Linje 1: *Charon, Plutos Færgemand*] Pluto er det latinske Navn paa Dødsguden i den græsk-romerske Mytologi; han er gift med Døds gudinden Proserpina og hersker sammen med hende over de Dødes Rige. Dette tænkes liggende under Jorden med Nedgang gennem skumle Huler eller Kløfter, og var omgivet og gennemstrømmet af Floder, over hvilke de døde blev færgede af Færgemanden Charon (tænkes som en gammel Mand med mørkt Blik og langt, uredt Haar) for derefter at komme til Døds gudindens Hal. De døde tænkes som Skygger og førte en glædesløs Skyggetilværelse, der er en Afspjelling af deres Liv paa Jorden.

Side 315 Linje 24: *Venusdyrker*] Venus er det latinske Navn paa Elskovsgudinden i den græsk-romerske Mytologi.

Side 315 Linje 31: *Proserpina*] det latinske Navn paa Døds gudinden i den græsk-romerske Mytologi (græsk: Persephone).

Side 318 Linje 29: *Købt din Færgemand hans Løn*] hver, der af Charon blev sat over Dødsrigets Floder, skulde betale Færgpenge, hvorfor man